

FIN Foreningen for
innovasjonsselskaper i Norge

Årsmelding 2020

FIN er en interesseorganisasjon for innovasjonsselskaper i Norge. Medlemmene er inkubatorer, klynger, teknologioverføringskontor og kommersialiseringsaktører (TTOer/KA), testsentre og forsknings- og kunnskapsparker. Flere har egne akseleratorprogrammer, investeringsvirksomhet eller tette relasjoner til kapitalmiljøer og private investorer. Felles for innovasjonsselskapene er at de har en viktig rolle i å utvikle vekstbedrifter, og gi ny vekst i etablerte virksomheter, som har en stor effekt på arbeidsplasser og verdiskaping. FIN arbeider for:

- At myndighetene skal lykkes med å skape et helhetlig norsk innovasjonssystem
- Å ivareta medlemmenes interesser og være et samarbeids- og kompetanseorgan for medlemmene
- Å sikre gode rammebetingelser for medlemmene nasjonalt og internasjonalt
- En bedre rollefordeling og samspill mellom myndigheter, virkemiddelapparatet og aktører i dagens innovasjonssystem
- Å synliggjøre innovasjonsselskapenes resultater overfor myndigheter, næringslivet, virkemiddelapparatet og media.

FIN ble stiftet 12.02.1997. Foreningen ledes av et styre bestående av representanter på tvers av medlemsmassen. Sekretariatet består av daglig leder Trine Ellingsen.

FIN er en bransjeforening i Abelia – NHOs forening for kunnskaps- og teknologibedrifter. Organisasjonen har kontorlokaler hos Abelia i Næringslivets Hus.

2020 – innovasjonsselskapene har aldri vært viktigere

Etterspørselen etter innovasjonsselskaperes tjenester har aldri vært større. Selskaperenes arbeid med å øke innovasjons- og omstillingstakten har aldri vært viktigere.

2020 var et annerledes år på alle måter. For næringslivet, innovasjonsselskapene, og politisk. Selv om krisen har vært krevende for næringslivet, har den også vært en katalysator for nyskaping og omstilling. Norge har opplevd en gründerboom, og særlig helse- og tech-selskaper har fått gode vekstvilkår som en følge av pandemien. Innovasjonsselskapene har selv merket effektene av korona, men har også hatt en avgjørende rolle med å hjelpe bedrifter gjennom svært krevende tider. Den strukturen som innovasjonsselskapene utgjør, og de indirekte virkemidlene selskapene er operatører for, viste seg å være svært viktig for å få krisemidler raskt i arbeid og hjelpe næringslivet rundt om i landet på en effektiv måte. Dette vil ha stor betydning for ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser fremover.

FIN gikk inn i året med fullt trøkk på områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet. Denne, og andre politiske prosesser, ble i stor grad satt på pause i midten av mars. Resten av året var preget av et nærmest kontinuerlig arbeid med statsbudsjettet og innspill til krisepakker. Når en krisepakke ble varslet gjaldt det å snu seg raskt rundt, involvere og få innspill fra medlemmer om situasjonen akkurat her og nå, og følge opp videre mot regjeringen og Stortinget.

Parallelt pågår det en del større politiske prosesser som det har vært arbeidet mye med gjennom fjoråret. Fylkeskommunene overtok oppdragsgiveransvaret for inkubasjonsprogrammet 1.1.2020 og det skal utarbeides et nytt inkubasjonsprogram som skal tre i kraft fra 2023. Det har blitt lagt ned et godt stykke arbeid med å gi innspill til utforming av delprogram for modne klynger og klyngenes rolle i norsk eksportsammenheng. Innovasjon Norge endret rutiner og betingelser i klyngeprogrammet som en del av dreiningen fra indirekte til direkte virkemiddel. Dette medførte store utfordringer for klyngene, og i 2021 lyktes vi med å få satt en stopper for denne prosessen, i hvert fall midlertidig. Regjeringen har iverksatt en større gjennomgang av feltet kommersialisering fra forskning, og det er knyttet mye usikkerhet til hvilken rolle TTOene skal ha fremover. I tillegg har Investinor fått et nytt fonds- og matchemandat med ansvar for presåkornordningen som tidligere lå hos Innovasjon Norge. Flere av disse prosessene har blitt fulgt opp i FINs arbeidsgrupper, en nyvinning av 2020, som det også jobbes videre med i 2021.

Gjennomslag

- Mandat og midler til delprogram for modne klynger
- Økt satsing på klynger i norsk eksportsammenheng
- 50 mill. kr. ekstra til klyngeprogrammet (krisetiltak)
- 40 mill. kr. ekstra til inkubasjons- og næringshageprogrammene (krisetiltak)
- Inkubatorbedrifter berørt av COVID-19 fikk fritak fra kravet om å betale egenandeler
- Deltakelse i viktige europeiske rammeprogrammer, som COSME og Horisont Europa

- Opprettelsen av Grønn plattform
- Utvidet opsjonsskatteordning som del av krisepakke.

Medlemsutvikling og koblingsboks

FIN har det siste året hatt en medlemsvekst på 27 prosent. Ved utgangen av 2020 representerte FIN 53 ulike innovasjonsaktører gjennom 38 medlemmer, og vi fortsetter å vokse i 2021. FIN er opptatt av å ha en rolle som «koblingsboks» mellom innovasjonsselskapene, myndighetene og andre aktører i politikktutforming og nettverksbygging.

Koronapandemien førte til at det ble avholdt få fysiske møter i fjor, men vi hadde til gjengjeld et stort antall digitale møteplasser. Vi fikk Abelia med på laget og hadde premiere på en ny årlig møteplass - *Jakten på innovasjonskraften*. Arrangementet vil avholdes hos et nytt medlem hvert år. Overordnet tema vil være innovative økosystemer og synliggjøring av hvordan innovasjonsselskapene er en garantist for kontinuerlig nyskaping og næringsutvikling.

Trine Ellingsen
Trine Ellingsen

Daglig leder i FIN - Foreningen for innovasjonsselskaper i Norge

Styrets beretning

Styret valgt på årsmøtet 2020

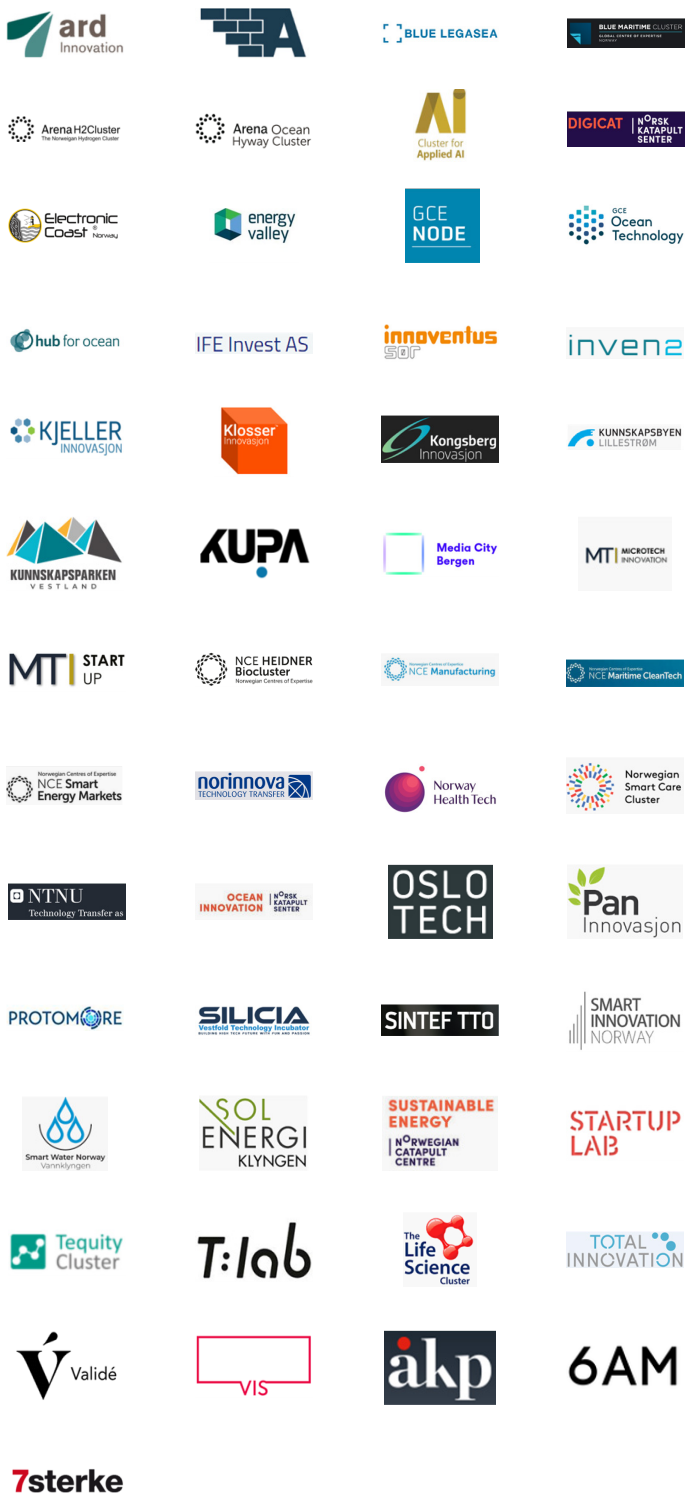
- Anne Cathrin Østebø, styreleder, Validé AS
- Frank Larsen, nestleder, Klosser Innovasjon AS
- Hilde Indresøvdde, VIS – Vestlandets Innovasjonsselskap AS
- Haakon Skar, Norway Health Tech
- Kjell Reidar Mydske, Smart Innovation Norway AS
- Per Erik Dalen, ÅKP AS

Styret har i løpet av 2020 hatt seks møter. Årsmøtet ble holdt digitalt 26. mai, i forbindelse med et seminar hvor tema var koronakrisen og bærekraftig omstilling.

FIN avholdt ekstraordinært årsmøte 20. oktober samtidig som vi hadde et medlemsmøte om statsbudsjettet 2021. Her ble Kjell Reidar Mydske valgt som styremedlem til erstatning for Kathrine Myhre fra Norway Health Tech, som gikk ut av styret på grunn av ny jobb som leder av Patentstyret.

FINs medlemmer 2020

Ved utgangen av 2020 representerte FIN 53 innovasjonsaktører gjennom 38 medlemmer. Dette tilsvarer en medlemsvekst på 27 prosent fra 2019.

Følgende innovasjonsmiljø ble med i FIN i løpet av 2020:

- Ard AS
- Energy Valley
- GCE Node
- Hub For Ocean inkl. Ocean Hyway Cluster
- Maritime Cleantech
- NCE Manufacturing
- Ocean Innovation Norwegian Catapult Centre AS
- Sustainable Energy AS
- Tequity Cluster
- Vannklyngen – Smart Water Norway.

Medlemsutviklingen er fortsatt god. Følgende innovasjonsmiljø har sluttet seg til foreningen hittil i 2021: Aleap AS, KPB AS (Kunnskapsparken Bodø) med Inkubator Salten, Kunnskapsparken Helgeland AS med ACT – Arctic Cluster Team og Olje- og gassklynge Helgeland, Nord Innovasjon AS, Solenergiklyngen og The Seafood Innovation Cluster AS.

Innovasjonsselskapene utvikler fremtidens næringsliv

Innovasjonsselskapene utgjør en sentral struktur for norsk omstilling og utvikling. Sammen bygger de sterke innovasjonsmiljøer, hvor gründere, etablert næringsliv, forskning og kapital møtes for å øke innovasjonstakten og gi grobunn for ideer som kan tas ut i verden. FINs medlemmer har en stor effekt på verdiskaping og arbeidsplasser. Dette gjelder på tvers av bransjer, hvor bærekraft og digitalisering er sentrale drivere for samfunnsutfordringene som skal løses.

Resultater

Klyngene bygger dynamiske og sterkere innovasjons- og økosystemer. De fleste av FINs klyngemedlemmer deltar i klyngeprogrammet *Norwegian Innovation Clusters*, som ved utgangen av 2020 bestod av 39 klynger med totalt 2 154 medlemsbedrifter.

Den årlige gjennomsnittlige verdiskapingen er 15,7 prosentpoeng høyere for bedriftene som er med i klynger. Disse har også 16,4 prosentpoeng høyere salgsinntekter og 5,9 prosentpoeng flere årsverk enn sammenlignbare bedrifter som ikke deltar i klynger (Innovasjon Norge 2021).

Inkubatorene i Sivas inkubasjonsprogram videreutvikler og kommersialiserer gode ideer til nye vekstbedrifter, og gir ny vekst i etablerte bedrifter. Disse bedriftene skaper mange arbeidsplasser og store verdier. Bedriftene har høyere vekst enn sammenlignbare bedrifter som ikke mottar disse tjenestene, og hadde en samlet akkumulert verdiskaping på ni milliarder kroner

for perioden 2012-2019.

Inkubatorene har hatt en stor betydning i koronapandemien. Både for at en generasjon med gründere ikke skal gå tapt, og som dør-åpner til forretningsutvikling i eksisterende næringsliv. Etterspørselen etter inkubator-tjenestene var rekordhøy i 2020. 51 prosent av bedriftene i inkubasjon var nye av året, og 75 prosent av bedriftene som inkubatorene bisto var rammet av korona (Siva 2021).

Norsk katapult: De fem etablerte testsentrene muliggjør samarbeid på tvers av sektorer og mellom SMB og FoUI-aktører. Her kan bedrifter utvikle prototyper og nye løsninger slik at de kommer raskere ut i markedet.

I løpet av det siste året har det vært en dobling i antall henvendelser til katapultsentrene og antall gjennomførte prosjekter har økt med 21 prosent, flesteparten fra små og mellomstore bedrifter (Siva 2021).

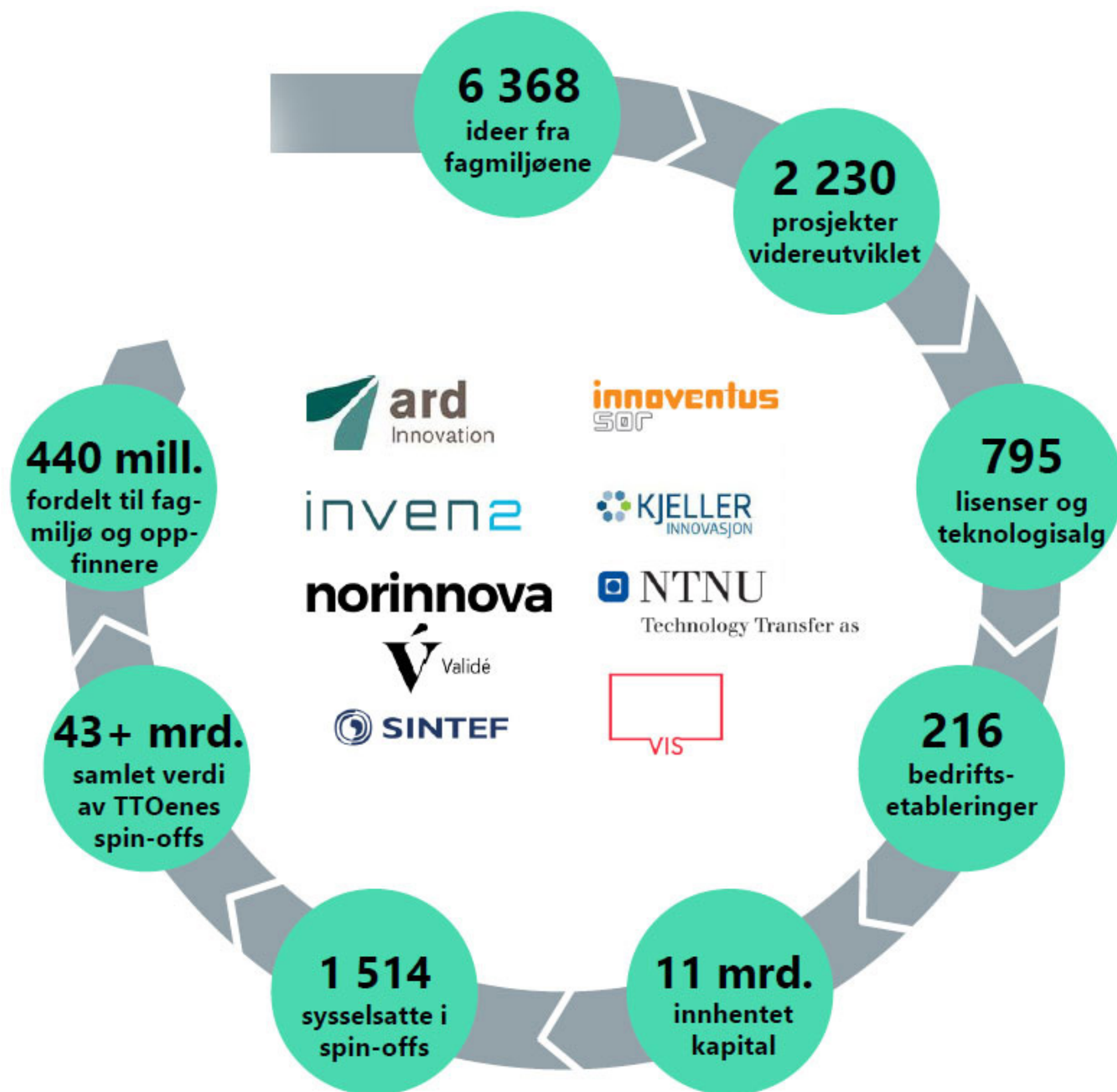
TTOene har i oppgave å kommersialisere eiernes (UH, institutter og sykehus) FoU-resultater til eksisterende eller nye bedrifter, i form av en lisens- eller salgavtale på markedsmessige vilkår.

I 2020 ble det innhentet 589 millioner kroner i fremmedkapital til "spin-outs" fra *TTOene* etablert siste 5 år, og totalt 4164 millioner kroner til *TTO* - "spin-outs" etablert siste 10 år. Tallene inkluderer bedrifter der *TTOene* fortsatt er eier og bedrifter hvor *TTOene* har solgt seg ut. Dette viser at interessen for *TTO*- "spin-outs" er stor og økende, som også fremover gir en forventning om stigende resultater (Forskningsrådet 2021).

Resultater av TTOenes kommersialiseringsvirksomhet 2010 - 2019

Sterkere økosystemer og flere vekstbedrifter

FIN skal bidra til at våre medlemmer får næringspolitiske gjennomslag, økt kunnskap og innsikt. Vi skal også være en «koblingsboks» slik at medlemmene kan bygge nettverk og utveksle erfaringer.

For at innovasjonsselskapene skal være i stand til å skape enda bedre resultater, er de avhengige av gode rammebetingelser. Norge har ikke en sterk nok tradisjon for å lykkes med å skalere vekstselskap. For å lykkes trenger vi et mer effektivt og konkurransedyktig innovasjonssystem som utvikler eksisterende og legger til rette for fremveksten av nye næringer. Vi mener at det må satses mer på de virkemidlene som bygger sterkere økosystemer. Dette vil styrke kunnskapsoverføringen, dynamikken og føre til bedre utnyttelse av eksisterende kunnskap og kompetanse. Her er det avgjørende at de offentlige virkemidlene er koordinert, forutsigbare og ubyråkratiske gjennom hele verdikjeden for innovasjon.

Politisk arbeid

2020 var et annerledes politisk år. Koronasituasjonen og den påfølgende nedstengingen av økonomien påvirket hele samfunnet og rammet næringslivet hardt. Dette førte til at politiske prosesser ble skjøvet på, fikk ny betydning, eller endret prioritet. Krisepakker har blitt forhandlet om og vedtatt på få dager. Vi startet året med fullt fokus på gjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet, en svært viktig sak for FINs medlemmer, men denne ble brått satt på vent i mars.

2020 var preget av et nærmest kontinuerlig arbeid med statsbudsjettet. Når en krisepakke ble varslet gjaldt det å snu seg raskt rundt, involvere og få innspill fra medlemmer om situasjonen akkurat her og nå, og følge videre opp mot regjeringen og Stortinget. FIN har dels jobbet tett sammen med Abelia i arbeidet med krisepakker, samtidig som vi har fremhevet behovet for å investere i innovasjon og vekst for å få frem flere eksportrettede bedrifter som skaper arbeidsplasser.

Saker FIN har jobbet særlig mye med utenom statsbudsjettet og krisepakker, er innspill til delprogram for modne klynger, klyngenes rolle i norsk eksportsammenheng og statsstøtte-rettslige spørsmål knyttet til klyngefinansieringen. Tilsvarende er også inkubasjonsprogrammet, TTOenes rolle og organisering, samt presåkorn-ordningen virkemidler som i stor grad er i endring. Oppfølging av disse prosessene omtales også nærmere nedenfor under FINs arbeidsgrupper.

Vi har gitt høringsinnspill til regjeringens eksportbehandlingsplan, regjeringens handlingsplan for bærekraftsmålene og rapporten *Statlig tildeling av grunnbevilgning til forskningsinstitutter og forskningskonsern*.

Gjennomslag

- Mandat og midler til delprogram for modne klynger
- Økt satsing på klynger i norsk eksportsammenheng
- 50 mill. kr. ekstra til klyngeprogrammet (krisetiltak)
- 40 mill. kr. ekstra til inkubasjons- og næringshageprogrammene (krisetiltak)

- Inkubatorbedrifter berørt av COVID-19 fikk fritak fra kravet om å betale egenandeler
- Deltakelse i viktige europeiske ramme-programmer, som COSME og Horisont Europa
- Opprettelsen av Grønn plattform
- Utvidet opsjonsskatteordning som del av krisepakke.

FINs arbeidsgrupper

I 2020 besluttet styret å opprette ulike arbeidsgrupper som ledes av et styremedlem i samarbeid med daglig leder. Hensikten med arbeidsgruppene er å utvikle politikk og arbeide for gjennomslag som bidrar til å effektivisere medlemmenes kjerneprogrammer og et vel-fungerende kapitalmarked.

Arbeidsgruppe for inkubatorer

Oppdragsgiveransvaret for inkubasjonsprogrammet ble overført til de 11 nye regionene 1.1.2020. I tillegg skal det etableres et nytt inkubasjonsprogram som skal tre i kraft fra 2023. Disse prosessene fører til at rammebetingelsene er i endring, og behovet for å stå samlet og tale med en felles stemme er kanskje viktigere enn noen gang tidligere.

Alle Siva-inkubatorene har vært invitert til digitale møter for å konkretisere hva vi bør jobbe sammen om fremover. Konklusjonen er at det er behov for å styrke inkubatorenes posisjon gjennom et kommunikasjonsprosjekt for å synliggjøre hva inkubatorene bidrar med i form av verdiskaping for næringslivet. I tillegg er det nødvendig med et felles budskap mot regionalt og nasjonalt politisk nivå.

FIN har etablert en styringsgruppe som har ansvar for å drive inkubatoraktivitetene fremover. Her deltar inkubatorer fra ulike regioner:

- Frank Larsen, leder, Klosser Innovasjon (Østlandet)
- Hilde Indresøvd, VIS – Vestlandets Innovasjonsselskap (Vestlandet)
- Kamilla Sharma, Innoventus Sør (Sørlandet)

- Line Backer Grøndahl, KUPA (Nord-Norge)
- Per Anders Folladal, Proneo (Midt-Norge)

Styringsgruppen har jobbet med å få på plass en samarbeidsavtale med Siva som inneholder finansiering for aktiviteter som vil komme alle inkubatorene til gode, inkludert et felles kommunikasjonsprosjekt.

Arbeidsgruppe for klynger

Arbeidsgruppen har arbeidet med kortsiktige og langsiktige prosesser innenfor klyngeprogrammet. Saker som det har vært jobbet med er forsinkelse av utlysningen for delprogram for modne klynger og hva klyngene bør bidra med i eksportarbeidet.

Innovasjon Norge endret rutiner og betingelser i klyngeprogrammet som en del av dreiningen fra indirekte til direkte virkemiddel. Dette medførte store utfordringer for klyngene. Arbeidsgruppen har jobbet mye med disse problemstillingene som i 2021 resulterte i at Innovasjon Norges endringer av rammebetingelsene i klyngeprogrammet er utsatt.

Medlemmer i arbeidsgruppen for klynger har vært:

- Per Erik Dalen, leder, ÅKP (GCE Blue Maritime Cluster, NCE Blue Legasea)
- Hanne Mette Dyrлие Kristensen, The Life Science Cluster
- Kjell Reidar Mydske, Smart Innovation Norway (NCE Smart Energy Markets, Cluster for Applied AI)
- Stein Kvalsund, Hub for Ocean (Ocean Highway Cluster).

Arbeidsgruppe for TTOer

Arbeidsgruppen har vært ledet av Anne Cathrin Østebø (styreleder) med deltakelse fra alle TTOene. FORNY – programmet for kommersialisering av forskningsresultater har vært TTOenes vesentligste virkemiddel for å delfinansiere fremdrift i kommersialiseringsprosjektene. Forskningsrådet har innført porteføljestyre og programmet har blitt historie.

Samtidig har regjeringen iverksatt en større gjennomgang av hvordan Norge skal lykkes med å kommersialisere mer fra forskning. Her skal det blant annet tydeliggjøres og avklares hvilken rolle TTOene skal ha. Disse prosessene har ført til at det har vært et stort antall TTO-aktiviteter i løpet av fjoråret, inkludert:

- Møte med forsknings- og høyere utdanningsminister Henrik Asheim
- En rekke interne møter på tvers av TTOene og flere drøftingsmøter med Forskningsrådet
- Møte mellom TTOene og deres eierinstitusjoner for å avklare felles problemstillinger
- Utarbeidet flere rapporter som synliggjør resultater av TTOenes kommersialiseringsvirksomhet
- Utarbeidelse av en felles spørreundersøkelse til TTOene og alle deres eiere i samarbeid med Abelia og Forskningsinstituttens fellesarena (FFA).

Arbeidsgruppe for kapital

Arbeidsgruppen for kapital har vært ledet av Haakon Skar. Investinor fikk et nytt fonds- og matchemandat i 2020, og overtok samtidig forvaltningsansvaret for såkorn- og presåkornordningene fra Innovasjon Norge. TTOer og inkubatorer har benyttet den til å investere i et selskaps aller tidligste fase.

Avvikling av den gamle presåkorn-ordningen har opptatt mange medlemmer ettersom dette var en ordning som fungerte svært bra. I løpet av 2020 har flere vurdert å ta steget over på Investinors nye fond-i-fond program, som stiller helt nye krav til fondsforvaltere. Den nye fond-i-fond ordningen har kun eksistert i kort tid og det har vært for tidlig å konkludere hvordan den fungerer, men FIN har observert utviklingen nøye gjennom fjoråret.

Møteplasser og synlighet

Hovedhensikten med FINs møteplasser er å koble politikere, byråkrater, næringsliv og andre aktører til enten felles politikkutforming og -utvikling eller nettverksbygging. Disse favner alt fra workshops, medlemsmøter, seminarer og konferanser.

2020 var et år som begynte med et stort fokus på virkemiddelgjennomgangen, men hvor korona og krise- og tiltakspakker, naturlig nok, ble et bakteppe som preget møteplassene og medieoppslag fra mars og ut året. FINs møteplasser i 2020 var i stor grad digitale. Tema var:

- Økosystemer
- Grønn plattform
- Virkemiddelgjennomgangen
- Investinors nye mandat og presåkorn
- Kommersialisering fra forskning og TTOenes rolle
- Eksportbehandlingsplanen og satsingen på eksport i statsbudsjettet 2021
- Igangsatte og planlagte krisetiltak innen inkubasjonsprogrammet og Norsk katapult.

FIN har som et felles talerør for innovasjons-selskapene avholdt flere møter med ulike deler av virkemiddelapparatet, departement og politikere.

I juni etablerte FIN en LinkedIn-profil som ved utgangen av året hadde ca. 500 følgere.

Jakten på innovasjonskraften 2020: Samarbeid på resept - en årlig møteplass med premiere i 2020!

FIN tok initiativ til å etablere en helt ny møteplass som vil arrangeres hos et nytt medlem hvert år. Overordnet tema er innovative økosystemer, med en ny undertittel hvert år.

Konferansen skal bidra til økt forståelse for hva økosystemer er, og vise hvordan innovasjons-selskapene er en garantist for kontinuerlig nyskaping og næringsutvikling.

Vi inviterte Abelia med på laget og avholdt premieren hos Forskningsparken i Oslo den 29. oktober. I 2020 var det særlig verdien av samarbeid som var tema. Vi fikk synliggjort resultatene som medlemmene skaper, og hadde gode diskusjoner med virkemiddelapparatet om hvordan vi kan øke innovasjonstakten.

Administrasjon og årsresultat

Administrasjon

Ansatte/likestilling

Trine Ellingsen er daglig leder. FIN arbeider for å oppnå best mulig fordeling av kvinner og menn i styret og i foreningens aktiviteter. Av et styre på seks er det to kvinner.

Fremtidig utvikling

Forutsetningene for drift er til stede. Organisasjonen er i vekst. Styret har en ambisjon om at FIN skal representere *alle* innovasjons-selskapene i Norge. FIN nådde sitt mål om minst 10 nye medlemmer i 2020. Det gjøres et systematisk arbeid med verving.

FIN har som mål å være relevant og medlemsnær. Dette inkluderer å gi informasjon på et tidlig tidspunkt, innsikt og nytteverdi for medlemmene, få gjennomslag og være synlig.

Årsresultat

Driftsgrunnlag

Regnskapet for 2020 viser driftsinntekter på 970 000 kr. Ordinær medlemskontingent utgjorde FINs eneste inntektskilde. Det var budsjettert med medlemsinntekter på 950 000 kr. FIN hadde en medlemsvekst på 27 prosent i 2020, og har også fått flere medlemmer i 2021, som vil gjøre et større utslag på inntektene fremover.

Årsresultat

Driftskostnadene endte på 1 120 000 kr., som er lavere enn budsjettert (1 320 000 kr.). På grunn av korona-situasjonen har FIN brukt mindre penger enn planlagt på reiser, møter og konferanser. Foreningen har et negativt driftsresultat på 150 000 kr., som er lavere enn budsjettert (220 000 kr.). FIN har egenkapital til å dekke underskuddet.

Anne Cathrin Østebø
Styreleder

Frank Larsen
Nestleder

Hilde Indresøvd
Styremedlem

Haakon Skar
Styremedlem

Kjell Reidar Mydske
Styremedlem

Per Erik Dalen
Styremedlem

Trine Ellingsen
Daglig leder

FIN Foreningen for
innovasjonsselskaper i Norge

www.fin.no

